

Ewa Stawicka

Stanowisko Rady Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej (CCBE) w kwestii praw podstawowych

Palestra 49/1-2(553-554), 147-149

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanowisko Rady Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej (CCBE) w kwestii praw podstawowych

Poniżej publikujemy stanowisko CCBE, dotyczące aktualnego stanu ochrony praw podstawowych obywateli Unii Europejskiej. Szczególnie interesująca wydaje się – po obszernych, wstępnych cytatach z kilku dokumentów o podstawowym znaczeniu – końcowa część rezolucji (punkty D. i E.), krytycznie ustosunkowująca się do rozwiązań forsowanych przez Komisję Europejską.

REZOLUCJA W KWESTII PRAW PODSTAWOWYCH

A. Rada Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej (CCBE) reprezentuje, za pośrednictwem tworzących ją organizacji posiadających przymiot członkostwa, rzeszę ponad 500 000 europejskich prawników. Z tej racji w ostatnich kilku latach jest ona postrzegana jako podmiot aktywnie uczestniczący w szerzeniu idei podstawowych praw obywateli Europy.

B. Adwokatom przypada rola strażnika podstawowych praw ludzkich, wolności i swobód. Każdy kraj, któremu zależy na tym, aby był on postrzegany jako kierujące się zasadami sprawiedliwości państwo prawa – musi respektować owe podstawowe prawa człowieka, swobody oraz wolności. Jest zarazem wymogiem demokracji, aby wartościami nadrzędnymi w państwie były: prawo i sprawiedliwość.

C. Wspomniane wyżej, noszące charakter fundamentalnych, prawa zostały sformułowane w następujących dokumentach o podstawowym znaczeniu:

1. Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych – preambuła:

Zważywszy, iż jest konieczne, aby człowiek nie był zmuszany do uciekania się w ostateczności do buntu przeciw tyranii i uciskowi, jako że wymogiem poszanowania prawa jest ochrona niezbywalnych ludzkich praw,

Zważywszy, iż niezbędne jest działanie na rzecz rozwoju przyjaznych relacji pomiędzy narodami,

Zważywszy, że narody reprezentowane w Organizacji Narodów Zjednoczonych wyraziły poprzez sformułowania Karty swe przekonanie o istnieniu fundamentalnych praw ludzkich poprzez wiarę w godność i wartość każdej jednostki ludzkiej, jak również w równość praw mężczyzn i kobiet, postanawiając zarazem, iż będą popierały społeczny postęp i polepszanie standardów życia w celu podniesienia społeczeństw ku większej wolności,

Zważywszy, że Państwa Członkowskie zobowiązały się do osiągnięcia – we współpracy z Organizacją Narodów Zjednoczonych – należytych wyników w promowaniu powszechnego poszanowania i respektowania praw człowieka i podstawowych wolności;

2. Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności) – preambuła:

Zważywszy, iż celem Rady Europy jest osiągnięcie większej jedności jej członków oraz że jednym ze sposobów osiągnięcia tego celu jest ochrona oraz rozwój praw człowieka i podstawowych wolności.

Potwierdzając swoją głęboką wiarę w te podstawowe wolności, które są fundamentem sprawiedliwości i pokoju na świecie i których zachowanie opiera się głównie z jednej strony na rzeczywistości demokratycznym ustroju politycznym, a z drugiej – na jednolitym pojmowaniu i wspólnym poszanowaniu praw człowieka, do których się one odwołują.

Zdecydowane jako Rządy państw europejskich, działających w tym samym duchu i posiadających wspólne dziedzictwo ideałów i tradycji politycznych, poszanowania wolności i rządów prawa, podjąć pierwsze kroki w celu zbiorowego zagwarantowania niektórych praw wymienionych w Powszechnej Deklaracji;

3. Projekcie Konstytucji Europejskiej

Artykuł 2: Wartości, którymi kieruje się Unia

Unia opiera się na wartościach, jakimi są: poszanowanie ludzkiej godności, swobody, demokracji, równości, rządu prawa oraz szacunek dla praw człowieka. Te właśnie wartości stanowią o istnieniu w obrębie Państw Członkowskich społeczności cechującej się pluralizmem, tolerancją, sprawiedliwością, solidarnością i brakiem dyskryminacji.

Artykuł 3: Cele Unii

1. Celem Unii jest podejmowanie działań na rzecz pokoju, na rzecz wartości niesionych przez Unię oraz na rzecz dobrobytu jej społeczeństw.

2. Unia powinna zapewniać swym obywatelom istnienie obszaru nacechowanego wolnością, bezpieczeństwem i sprawiedliwością i pozbawionego wewnętrznych granic, a także – jednolitego rynku, na którym konkurencja jest wolna, niedoznająca zniekształceń;

4. Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej – preambuła:

Narody Europy, tworząc pomiędzy sobą coraz ściślejszą unię, są zdecydowane razem budować pokojową przyszłość, opartą na wspólnych wartościach. W świadomości swego duchowego i moralnego dziedzictwa, Unia zasadza się na nierozdzielnych, uniwersalnych wartościach takich jak godność człowieka, wolność, równość i solidarność; opiera się ona na zasadach demokracji i rządów prawa. Jednostkę sytuuje się w niej jako centrum wszelkich działań, a dzieje się tak poprzez ustanowienie obywatelstwa Unii oraz dzięki tworzeniu obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

D. CCBE zauważa zmiany w stanie równowagi pomiędzy państwem a jednostką, które zagrażają należytej działalności organów wymiaru sprawiedliwości oraz rządów prawa. Wśród przykładów ostatnich naruszeń praw obywatelskich należy wymienić:

(a) utratę poufności dotyczącą rozmowy toczonej przez klienta z adwokatem na temat sprawy, a wynikającą z zawartych w Drugiej Dyrektywie dotyczącej procedury prania brudnych pieniędzy, obowiązków raportowania oraz postanowień odtajnających informacje,

(b) wprowadzenie europejskiego nakazu aresztowania zanim państwa członkowskie zdążyły wprowadzić minimalne zabezpieczenia proceduralne w tej mierze,

(c) niedysponowanie przez Europejski Trybunał Praw Człowieka wystarczającymi środkami, i to tak poważne, że powoduje ono ogromne zaległości w rozpatrywaniu spraw.

E. CCBE wyraża pogląd, że aby uniknąć przechylenia się szali równowagi na stronę państwa, należy dziś przyznać prawom obywateli większą ochronę. CCBE ma podstawy do wyrażenia przekonania, że w Komisji Europejskiej nie ma nikogo, kto byłby odpowiedzialny za ochronę tych wartości, jakimi są należyta działalność organów wymiaru sprawiedliwości oraz rządu prawa, następstwem zaś tego stanu rzeczy jest wysuwanie takich inicjatyw (w szczególności w dziedzinach prawa ochrony konkurencji i prawa podatkowego), które owych wartości nie biorą pod uwagę. W niedawnym przesłaniu skierowanym na Konwencję w Sprawie Przyszłości Europy organizacja nasza podkreślała, iż Europa istnieje poprzez swych obywateli, a jej legislacja powinna być poddawana regularnej kontroli za pomocą przejrzystych kryteriów umożliwiających ocenę, czy prawa owych obywateli podnoszone są na wyższy poziom.

Opracowała: *Ewa Stawicka*